

תחקיר:
כך משפיע המחסור בעובדי
בנייה על מחירי הדירות

8

צילום: תומריקן

עובדים עלינו

למחסור בידיים עובדות בענף הבנייה יש השלכות על כולנו: מחיר העסקת העובדים הזרים הולך ומתייקר, ואת העלויות משלמים הקונים. ועוד לא אמרנו כלום על התארכות זמן הבנייה ועיכובים בסיום פרויקטים חדשים. איך זה קרה, ולמה עובדים סינים בענף משתכרים 20 אלף שקל בחודש? << עופר פטרסבורג

החוץ האחראי על הסכמים בין מדינות. כן, וגם ראש הממשלה. כעת, כממשלה נטולת ש"ס, תיתכן גם אופציה שעלתה בעבר להלבנת העובדים הזרים הבלתי חוקיים בארץ.
מי שעשה מעשה בעניין הוא שר הפנים, גרעון סער, שהנחה השבוע את רשות האוכלוסין וההגירה להתחיל בתהליך של משא ומתן עם ממשלת סין לגיבוש הסכם בילטראלי להבאת עובדים זרים לבנייה. הנחייה השר ניתנה לאחר אישור עקרוני שהתקבל משלטונות סין למתווה להסכם שהועבר לפני מספר שבועות משרד לשגרירות סין והמלצת הצוות הבינמשרד. בהתאם לכך יפתח תהליך משא ומתן עם ממשלת סין לחתימה על הסכם לגיוס עובדים זרים.
הקבלן יגאל דמרי, בעל חברת הבנייה י.ח. דמרי, אומר כי "בעשר השנים הקרובות מחירי הדירות בישראל ימשיכו לעלות ושלא יספרו לכם סיפורים. שאלתי את החברים שלי האם הייתה האטה במכירות וכולם אמרו שכן, כי השוק חשב שתגיע ממשלה חדשה ותוריד את מחיר הדירות.

נים המדווחים כי עלות העסקתו של עובד סיני מנוסה מגיעה לכ-1,000 שקל ליום עבודה.
"להקטנת מספר העובדים הזרים יש כמה השלכות", אומר רונו גינבורג, מנכ"ל חברת הבנייה רניה סיבוס. "הרבר מביא לא רק להאטה בבנייה ובפתיחת פרויקטים חדשים, אלא גם להארכת לוחות הזמנים בפרויקטים שבביצוע, באופן שמגלגל את מחירי התשומות אל פתחי הרוכשים. ההאטה בשוק הבנייה פוגעת מיידית בכל נותני השירותים בענף: מפעלים, קבלני משנה, ספקים, יבואנים, יועצים ועוד. מעל לכך, האטה בענף הבינייה משליכה ישירות על האטה כללית במשק. ודי אם נבחן את חלקו של מדר הבנייה במדרד יוקר המחיה על מנת להבין את ההשלכות הללו".
הבעיה היא שאין ממש שר להפנות אליו אצבע מאשימה. שר השיכון יכול להפנות אצבע מאשימה לשר הפנים, שאחראי על רשות ההגירה והאוכלוסין. בפועל, בכלל שר התמ"ת הוא האיש שאחראי על התע"סוקה. שר האוצר גם הוא בתמונה, וגם שר

אדם מקצועי ישראלי. אבל עד שזה יקרה המדינה חייבת לאפשר לענף הנדל"ן לייבא עור עובדים זרים כדי להגביר את קצב הבנייה", אומרת אשת הנדל"ן עליזה כהן, מנכ"ל רשף נכסים.
מי יבנה את הבית שלי?
ממשלה חדשה יש. אינספור תוכניות ישנות יש. יש אפילו מגירה מלאה בתור כניות רגל. אבל מעל הכל, יש בעיה אחת שהיא-היא הבסיס לכל מה שיקרה כאן בשוק הדירות: אין מי שיבנה את הדירות שלנו. כ-5,000 פועלים זרים יש כרגע בישראל, מתוכם יעזבו שלישי עד סוף החודש הקרוב. זאת לעומת 100 אלף בתקופת ממשלת רבין. "מתקיימים דיונים עם משרד החוץ להשבת הפועלים הסינים, אך יש בעיה עם ההסכמים בין המדינות ליישם זאת", אומר שר השיכון החדש, אורי אריאל. "במקביל פניתי לשר הביטחון במטרה להגדיל מכסת העובדים הפלשתינים ב-5,000 פועלים נוספים".
המחסור בעובדים זרים גורם לייקור עלויות העסקה שלהם, וכיום יש קבלי-

"פועל בניין סיני מרוויח יותר ממני", כך אמר בדיון סגור ראש מינהל מקרקעי ישראל, בנצי ליברמן. "20 אלף שקל בחודש אנחנו נאלצים לשלם להם", מאשר את הדברים חנן מור, בעל חברת בנייה, וגם הפועלים עצמם מסכימים. את יאנג מיי פגשתי ליד שנגחאי. הוא סיפר שעבר שנתיים ביש"דאל, חזר לסין ועכשיו קונה את הכפר בו נולד. "לילד שלי אמליץ לעבוד בישראל, ארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות", הוא אומר וצוחק בקול.
אז מי באמת משלם את שכרם היקר של הפועלים? תחקיר "ידיעות הנדל"ן" מגלה כי כולנו משלמים על התייקרות כוח העבודה, שהינו מרכיב משמעותי היום ממחיר הדירה. מדובר בייקור של לא פחות מ-100-50 אלף שקל לדירה. עיכור בים הנגרמים בתהליכי בנייה, שנגרמים כתוצאה ממחסור בעובדים זרים, מייקרים את מחיר הדירה בכ-5% לפחות ממחירה. "כשמדברים על פתרונות יש הסכמה גורפת שהדבר הנכון גם מבחינה כלכלית, וגם מבחינה חברתית, הוא הכשרה של כוח

קאסה 3 ראשון לציון
היום: אלמוג ב.ד.א.י
צילום: יאיר ואזנה

הכשרת ישראלים: רק חצי שורדים

התאחדות בוני הארץ, באמצעות הקרן לעידוד ופיתוח ענף הבנייה וההסתדרות, יזמה מיזם להכשרת פועלי בניין ישראליים לביצוע עבודות השלד בענף הבנייה. עד כה הוכשרו למעלה מ-350 עובדים ישראלים בתקופה של שלוש שנים. על פי נתוני הקרן, שיעור ההישרדות של בוגרי הקורס בענף עומד על כ-55%.

למרות תמריצי ההתמדה שמעניקים לעובדים במסגרת המיזם, שיעור ההישרדות בענף אינו גבוה בגלל תנאי העבודה שאינם קלים. עם זאת, הפועלים הישראלים שהצליחו לשרוד בענף והתמקצעו בעבודה הפכו לעובדים נחוצים לחברות הבנייה שמעסיקות אותם. על פי נתוני הקרן לעידוד ופיתוח ענף הבנייה בישראל, עובדים שסיימו את הכשרתם לפני שנה וזו שנתם השנייה בענף, מגיעים למשכורות של עד 17,000 שקל בחודש הכוללים שכר בסיס, שעות נוספות ופרמיות בהתאם לקצב העבודה.

יצוין כי השכר ותנאי העובדים במיזם זוכים מבוססים על הסכם שכר עבודה קיבוצי משופר שנחתם על ידי הסתדרות עובדי הבניין והעץ והתאחדות בוני הארץ, הכולל גם פנסיה מקיפה מהיום הראשון, קרן השתלמות ואופק תעסוקתי.

המיזם פתוח לכל דורשי העבודה: חרדים, ערבים ישראלים ובעיקר לחיילים משוחררים. בעזרת משכורת החודשית בתוספת המענקים מהשותפות למיזם יכול עובד רציני להגיע להכנסות גבוהות ויש רצון גם במשרד התמ"ת לאפשר קידום מקצועי מזורז לתפקיד מנהל עבודה (לאחר שלוש וחצי שנים במקום חמש שנים), במיוחד נוכח המחיר הסור במנהלי עבודה טובים באתרי הבנייה. אולם בתקופה האחרונה ממשלת ישראל לא מעבירה את התקציבים שהובטחו והמיזם כולו בסכנה.

צאת אורון אחזקות והשקעות. "אנו עדים לעלויות בנייה שמתייקרות מפרויקט לפרויקט בין השאר בגלל מחיר העסקת העובדים הזרים העולה, כמו כל דבר שיש לו ביקוש גבוה והיצע נמוך. בישראל, משכורת של פועל בנייה סיני שוות ערך לאקדמאי בעל תואר ראשון לפחות. הפועל עולה לקבלן 850 שקל פלוס מע"מ ליום עבודה".

הקבלן רוני מזרחי מספק הצעה מעניינת לדרך שבה מתנהל התחום: "שכר העבודה עלה בשנים האחרונות ל-85 שקל לשעה לעובד יומי, וצריך לזכור שאת עיקר העבודה עושים עובדים זרים. מדובר בהוצאה של 4,000 דולר לעובד. יותר ממהנדסים המועסקים בחברה. אם מחיר הדירה עומד על 90 שקל למ"ר ועלות העובדים שריצפו אותה היא 15-10 אלף שקל, אז הפועל תרון היחיד הוא לאפשר לקבלנים להעסיק יותר עובדים. לצורך העניין אלפיים עובדים זרים יורידו את מחירי הדירות בכ-5%".

הבולגרים יצילו אותנו?

בכדי להבין את מצבו העגום של ענף הנדל"ן ואת חלקם של העובדים הזרים בהידרדרות זו, יש לחזור אחורה עד לשנת 1995, לממשלת רבין. בעקבות החלטת הממשלה, אותה הובילה שרת העבודה דאז אורה נמיר, הוחלט להכניס לארץ עובדים זרים לאור המצב הביטחוני החמור. מ-1995 ועד 2004 שהו בישראל כ-100 אלף עובדים זרים בענף הבנייה. בשנת

של כ-13% בהשוואה להתחלות הבנייה בשנת 2011.

בהתאחדות בוני הארץ (הקבלנים) מס' בידים כבר מספר שנים כי בלי עובדים מקצועיים וכלי אשראי לענף לא יהיו דירות, ועכשיו אנחנו רואים את זה קורה. אז האם במשרדי הממשלה ובבנק ישראל לא מבינים את המשוואה? דווקא כן, רק שכל משרד מבין את החלק שלו מהמשוואה ולא את כולה.

לפני כמעט שנתיים קיבלה ממשלת ישראל החלטה להגדיל את מכסת העובדים הזרים, תוך שהיא בעצמה תגייס עובדים אלו בחו"ל, אך משרדי הממשלה מתקשים בביצוע ההחלטה. הממשלה גם החליטה להכשיר יותר עובדים ישראלים - למרות שהוקצו לנושא תקציבים, הפקידות הממשלתית מתקשה במימוש ההחלטה שאותה יזמה בעצמה.

אליאב בן שמעון, מנכ"ל התאחדות בוני הארץ, מסביר כי כיום מועסקים בענף הבנייה כ-190 אלף איש, מהם כ-160 אלף ישראלים וכ-26 אלף פלשתינאים, כאשר לאחרונה הוגדלה המכסה לכ-28 אלף. מספר העובדים הזרים עומד על כ-3,000 בלבד מתוך מכסה מאושרת של 8,000 עובדים.

קבלנים מספרים כי אם בעבר חברת בנייה בינונית יכלה לקחת 3-6 פרויקטים, כיום יותר קשה בגלל מצוקת כוח אדם. "היום אנחנו מסתכלים על כל פרויקט כנפרד בגלל המחסור", אומר גל קסטל, מנהל השיווק של חברת הנדל"ן ארוזים מקבוצת

עובדים עלינו

<< המשך מעמוד 8

אבל אני אומר לכם שזה לא יקרה. יש לנו היום קטסטרופה בתחום הבנייה וזו אשמת ממשלת ישראל, כי כדי לבנות ולקנות בנייה יש להסתכל על הטווח הארוך ואצלנו אף אחד לא חשב שהמדינה תצמצם כל כך מהר, והגענו למבוי סתום. יש ביקוש אבל אין היצע".

דמרי מסמן גורם ברור לעליית מחירי הדירות - עלותם הגבוהה של העובדים הזרים. לדבריו, "הכי קל לבוא ולומר 'הקבלנים אשמים'. אני מעדיף להוילד מחיר ב-10% עד 20%, אבל ההיצע נמוך וכוח הקנייה מצטמצם. תבינו, המחירים עולים כי עלות בניית דירה התייקרה ב-200 אלף שקל רק בגלל עלות כוח האדם. עובד סיני מקבל אלף שקל ליום. מישוהו מאיתנו מרוויח את זה? לא! והמחיר כזה כי יש חוסר בעובדים ואין מי שיבנה".

ירידה בהתחלות הבנייה

בשנתיים האחרונות לא הפסקנו לשמוע את חברי הממשלה היוצאת מתגאים בשיווק מואץ של קרקעות לבנייה, מספרים על תוכנית הסופר-טנקר, בניית 150 אלף דירות, הקמת וד'לים שיוזרו תהליכי כים וביאו לבנייתן של יותר דירות ועוד. אך דאו זה פלא, בשנת 2012 החלה בנייתן של פחות מ-40 אלף יחידות דיור, ירידה

עובדים עלינו

<< המשך מעמוד 10

המכסה על 8,000 עובדים זרים. ב-2010 הייתה אמורה המכסה לעמוד על אפס עובדים זרים. אך אז התברר כי התוכנית המקורית, לפיה יתפסו עובדי בניין ישראלים שיוכשרו לכך את מקומם של העובדים הזרים, איננה עומדת במבחן המציאות. הישראלים לא התלהבו בלשון המעטה מעבודה בבניין. אלו שכן עברו את מסלול ההכשרה, התייחסו לעבודה הרטובה באתרי הבנייה כמשהו זמני בלבד וכמקפצה לתפקידים בכירים יותר בענף. יקי אמסלם, מנכ"ל קבוצת הבנייה אל-מוג כ.ר.א.י., מספר שבשנתיים האחרונות גייסה החברה כ-20 עובדים ישראלים בלבד. "על בסיס הבנתנו, כי עובד ישראלי אינו בעל יכולות של פועל סיני, הקלנו מאוד בתנאי העבודה ושיפרנו את השכר ההתחלתי. כך נהנה עובד בניין ישראלי משכר עבודה גבוה יותר ושעות פעילות קצרות יותר. לצערנו, מתוך ה-20 נותרו עם 5 עובדים בלבד שגם הם נמצאים היום במסלול הכשרה ניהולית מובנה לשנים הקרובות". לטענתו, עובד ישראלי שורד במקצוע המישה שבועות בממוצע.

ב-2011, לאור התגברות מצוקת הדיור והמחסור ביחידות דיור, הסכים משרד האוצר לחתום על הסכם חדש מול התאחדות בוני הארץ (התאחדות הקבלנים לשעבר), תוך קביעת מכסה של 8,000 עובדים עד שנת 2015. ב-10.7.2011 קיבלה הממשלה החלטת המורה על הקמת ועדה בין-משרדית אשר תבחן את שיטת הגעת העובדים וכינון הסכמים בילטרליים (כלומר הסכמים ישירים בין מדינות) להבאתם.

בעקבות החלטת הממשלה, נטלה על עצמה רשות ההגירה בראשותו של אמנון בן עמי את מהלך הבאת העובדים הזרים לארץ בענף הבניין, מה שנתפס בענף הבניין כניסיון לייתר את עבודתם של תאגידי כוח האדם הזרים המתמחים בהבאת עובדים זרים. זאת בשל טיעונים על לקיחת עמלות תיווך מן העובדים הזרים. התאגידים טוענים עד היום מצדם כי אין לכך אחיזה במציאות. רשות ההגירה אף התנגדה לטענתם לכל מתווה אלטרנטיבי בי שהוצע לה, והתבצרה בעמדתה שלא לגייס עובדים באמצעות התאגידים.

בחדש יולי 2011 אישרה ממשלת ישראל החלטה שהיא בעצמה תגייס כ-7,000 עובדים זרים ותעמיד את מכסת העובדים הזרים בישראל על כ-8,000 עובדים, זאת לאחר שהשתכנעה כי ללא עובדים מקצועיים לא ניתן יהיה להאיץ את קצב הבנייה.

אבל הממשלה לא רצתה להמשיך ולייבא עובדים זרים מסין בשיטה הקיימת, על מנת למנוע גביית עמלות גבוהות מהעובדים. בהתאחדות בוני הארץ חשבו שאכן מדובר בהחלטה ערכית ולכן ההתאחדות נתנה לכך את הסכמתה. בשלב ראשון הוחלט על הבאת עובדים מבולגריה במסגרת הסכם בין המדינות, כאשר הממשלה היא אחראית על הבאת עובדים. שנה לאחר ההחלטה הצליחה המדינה להביא לארץ רק כ-50 עובדים בולגרים. כמובן שזה לא מספק. יתרה מכך: מאז קיבלה הממשלה את ההחלטה להביא עובדים לענף, יצאו ממדינת ישראל יותר מ-2,000 עובדים שמועד שהייתם סתיים כחוק.

לאור החמרת המחסור בעובדים, התבקשה ההתאחדות לסייע באיתור ומיון העוב-

קאסה וילג' מצליחה,
היוזמים: אלמוג כ.ר.א.י.
דוקטור עמרם
צילום: יאיר ואזנה

עוד פתרון: עובדים מסרילנקה?

רשות ההגירה מרכזת כעת מאמצים בהבאת עובדים זרים לענף הבנייה מסריילנקה, על אף התנגדות נחרצת מצד הקבלנים ומצד התאחדות בוני הארץ. "אני לא מצליח להביא את ההתקשרות של רשות ההגירה להביא עובדים מסרילנקה, שמבחינת הקבלנים הם חידה. זה דומה לכך שהחתן והורי הכלה שכחו לשאול אותה אם היא בכלל רוצה להתחתן", אומר גורם בכיר בענף.

נייר עמדה שהוכן על ידי התאחדות בוני הארץ חושף את הסיבות העיקריות להתנגדותם של הקבלנים להבאת עובדים זרים מסרילנקה. בבדיקה שנערכה על ידי המחלקה הכלכלית בהתאחדות הקבלנים, התברר כי בסרילנקה הוקם ב-1985 משרד ממשלתי המופקד על הסדרת יצוא כוח עבודה. כ-1.7 מיליון תושבים מסריילנקה עובדים במדינות זרות והכנסתם מהווה כ-47% מהיצוא של מדינה זו. בשנת 2009, כרבע מיליון עובדים סרילנקים יצאו לעבוד במדינות זרות. נייר העמדה חושף כי 70% מכוח העבודה הסרילנקי בחו"ל הינו ללא הכשרה מקצועית בכלל, מתוכם 66% הן נשים העוסקות בעבודות בית.

בנייר העמדה הורגש כי מיעוט קטן ביותר של עובדים מסריילנקה יצאו את מדינתם לעבוד בבניין במקצועות הרטובים (עשרות בודדות). בנוסף בולט היעדר ניסיון בולט של הקבלנים הישראלים עם עובדים אלו, כמו גם היעדר מנהלי עבודה היודעים שפתם של עובדים אלו.

באשר לשמירת על זכויות העובדים בסריילנקה, מדו"ח של ה-ILO (ארגון העבודה העולמית) ניתן ללמוד על כך שבמדינה זו נפוצה תופעת סחר של עובדים. הפרת זכויות כגון התארגנות, מו"מ קיבוצי, העסקת ילדים, ניצול עובדים, אי כיבוד זכויות בסיסיות, אי תשלום שכר ועוד הרבה זכויות מופרות בסריילנקה וביניהם סחר של בני אדם וילדות לעיסוק בזנות.

עובדים עלינו

<< המשך מעמוד 12

דים לצורך הבאתם לארץ, וזאת על מנת לייעל את התהליך כפי שמתנהל כיום. חשוב לציין כי לאור החשיבות המכרעת שמייחסים בהתאחדות לפתרון מצוקת הדיור, נרתמה התאחדות בוני הארץ בהי תנדבות ועל חשבונה המלא לסייע לגורמי הממשלה במיזון עובדים כולגרים שביקשו לעבוד בישראל, וזאת למרות שאחריות המיזון היתה על גורמי הממשלה. ההתאחדות הקימה אתרי מיזון, התקשרה עם גורמים מקצועיים בבולגריה ואף גייסה מנהלי עבודה מקצועיים שבחנו את העובדים בבולגריה. בעקבות פעילות זו הגיעו לארץ מאות עובדים.

תוך פחות מארבעה חודשים השלימה ההתאחדות מיזום של 1,000 עובדים בבולגריה, מתוכם הגיעו ארצה 648 עובדים. חלקם נהרו לחזור לארצם בגלל חוסר התאמה וחשש מהמצב הביטחוני בעקבות מבצע "עמוד ענן". 110 עובדים בולגרים עזבו תוך פחות מחודשיים כשי פיהם מלא בטענות חמורות כנגד המדינה, רשות ההגירה והתאגידים בגין הפרת זכויותיהם הבסיסיות. בשבועות האחרונים, לאחר שאספה עשרות תצהירים מעובדים בולגרים ממורמרים, הגישה ההסתדרות הלאומית, בהנהגתו של היו"ר יואב שמחי, תביעה כנגד המדינה, רשות ההגירה ותאגידים כוח אדם זרים בענף הבינייה.

תלונות רבות הגיעו גם מקבלנים, שקבלו על כך שחלק נכבד מהעובדים הבולגרים שהובאו לארץ במיוחד – פשוט אינם מקצועיים. כאחד המקרים אף התלונן קבלן כי קיבל לידיו רואה חשבון ולא פועל בניין. "אין מה לעשות איתם", זעמו הקבלנים. חלקם אף שיגר מכתבים לתאגידים כוח אדם לפיהם העובדים הלא מקצועיים שקיבלו מונעים מהם לבצע פרויקטים ולהתחיל בפרויקטים חדשים. התאגידים מצדם הפנו את הקבלנים אל רשות ההגירה ונודע כי הם מגבשים אף הם תביעה כנגד המדינה בגין הנזקים שנגרמו להם לטענתם.

"המדינה מגייסת עובדים זרים מבולגריה מבלי שאנו מעורבים כלל בתהליך. העובדים עוזבים את הארץ כשהם ממורמרים, הקבלנים כועסים שקיבלו עובדים לא מקצועיים ואילו התאגידים תקועים עם דירות ששכרנו לתקופה של חצי שנה, כולל מוצרי חשמל וריהוט שרכשנו לטובת העובדים לתקופת שהותם בארץ", אומר אלדר ניצן, יו"ר תאגידים כוח אדם זרים לענף הבינייה בארגון לשכות המסחר.

"ברשות ההגירה עדיין לא נפל האסימון, שאנחנו על סף כאוס", אומר גורם בכיר בענף. "אם רשות ההגירה הייתה מצליחה לגייס עובדים איכותיים שהיו מקדמים את הפרויקטים, אני מניח שלאף קבלן לא

רוני מזרחי. "העובדים הישראלים יחד יכריעו לבנות אולי פרויקט אחד. גם בשכר של 10,000 שקל הם לא יעמדו בעומס. אגב, בכל העולם ענף הנדל"ן הוא נחלתם של עובדים זרים. אי אפשר להפיל עלינו גם את האחריות למצב התעסוקה במשק. אנחנו מפרנסים מעגל של אלפי עובדים: כתחום הריהוט, ציוד מטבחים, אינסטלציה, תיווך, פרסום וכל מה שנלווה לדירות מגורים פנים וחוץ, אז תנו לנו לקצר תהליכים ולהתקיים כלכלית. בשאר העולם לוקח כחצי שנה לקבל היתר לעומת שנה שנתיים שלוקח בארץ. זה אומר הכל".

ספציפי, אבל לקהל הרחב שצריך לקנות דירות, אין הקצאה. בגלל זה קבלנים לא מתחילים לבנות, כי אין פועלים, ואז הריבית בבנק תופחת וכל הכספים הללו מוכילים בסופו של דבר על הדייר", אומר צחי לנדאו, קבלן, שוועק כבר שנים על הידרדרות כוח העבודה בישראל, ולטענתו איש לא שומע. האם הפתרון אכן טמון בעובדים המקוריים? הקבלנים סקפטיים. "בכל הקורסים שעשו בשנים האחרונות, בהם לקחו חלק חברות מובילות בישראל, השתתפו כמה עשרות מתעניינים בלבד", אומר הקבלן

הייתה בעיה עם זה שהם מגייסים את העובדים הזרים, אך העובדות בשטח מספרות סיפור קשה ביותר – רשות ההגירה לא הצליחה לגייס עובדים ואלו שכן הגיעו לכאן, היו ברובם הגדול בלתי מקצועיים בעליל וחבל. מי אמור לשלם על עוגמת הנפש של הלקוחות שממתינים לדירות שלהם? מי אמור לשלם על עוגמת הנפש של הקבלנים ומי אמור לשלם על עוגמת הנפש של העובדים הזרים שהתנתקו ממשפחתם ובאו לעבוד כאן?"

המשבר הולך ומחריף

בסוף 2012 החריף המשבר. במסמך שגורם על ידי תאגידים כוח אדם זרים לענף הבינייה, שהועבר למנכ"ל משרד ראש הממשלה הראל לוקר ונחשף כאן לראשונה, הוצגו נתונים על כמות העובדים הזרים בבניין הפועלים כיום בישראל. המדינה דובר בנתוני אמת על פי דוחות שהועברו מהתאגידים למשרד הפנים והתקבלו על משרד ההגירה/רשות ההגירה.

נכון לדצמבר 2012, שהו בישראל כ-5,020 עובדים בלבד. 1,100 עובדים צפויים לעזוב את ישראל עד סוף מאי 2013 – התאריך האחרון של הארכת השהייה האחרונה שניתנה לעובדים הזרים על ידי רשות ההגירה (אלא אם כן תבחר זו להאריך את שהותם בארץ שוב). כ-1,550 יעזבו את הארץ עד סוף שנת 2013, עם תום תקופת הארכת שהייה נוספת שניתנה לאותם עובדים זרים.

"זה פשוט ישראל בלופ", מוחה גורם בכיר המעורה בענף, "הדבר דומה לימים שבהם הורירו את הקו האדום בכנרת, על מנת להציג תמונה כביכול ורודה שיש עוד מים – כשפועל הכנרת התייבשה". "מדינת ישראל מוציאה מכרו לעבודה כמו מנהרות הכרמל והמנהרה בירושלים, שם מקצים עובדים זרים לפרויקט

מנכ"ל רשות האוכלוסין וההגירה: יש מספיק עובדים

אמנון בן עמי, מנכ"ל רשות האוכלוסין וההגירה, אומר בעקבות ממצאי התחקיר: "אין ספק שלהיעדר העובדים יש השפעות רבות על שוק הנדל"ן והמשק, אבל יש דבר אחד מבעיני: יש מסכת עובדים לא מנוצלת ואנו קוראים לקבלנים לבוא ולנצל אותה, ללא אופי. לצערי מסתובב שקר באוויר על העדר עובדים".

אבל הקבלנים טוענים כי מספר העובדים יילך ויציטמצב עד ל-3,000 בקרוב. "זה לא נכון. הממשלה חתמה עם הקבלנים על מכסה של 8,000 עובדים. יש בידינו רשימה שמית של למעלה מ-6,000 עובדים זרים בארץ. עוד 1,300 פועלים בולגרים רים מוכנים לבוא ולעלות על המטוס. אנחנו מהכים לקבלנים שיבואו ויבחנו אותם, אבל זה לא קורה. אנחנו מוכנים להביא למעלה מהמכסה שהתחייבנו באמצעות פועלים נוספים מסרילנקה. הקבלנים אומרים שהם לא טובים. ליריעתם, הסרי לנקים בנו את כל מדינות המפרץ. חתמנו גם מול מולרובה ובחודשים הקרובים יבואו מאות פועלים משם. נתנו 8,000 פועלים פלשתינאים מתוך המכסות. 2,000 מתוכם הקבלנים עוד לא מימשו. גם הפלשתינאים לא יודעים לעבוד בבניין?"

אז אם אין בעיה, למה משלמים כל כך הרבה לסינים?
"הגיע הזמן שהציבור יידע את האמת. הקבלנים רוצים סינים. נקודה. הקמתי צוות ואנו במו"מ מול הממשלה הסינית שמסרבת בינתיים לחתום על הסכם בין מדינות לפיו אין סחר בכני אדם ואין דמי תיווך של 20 אלף דולר בסין ובישראל. אם הסינים יהיו מוכנים לחתום על ההסכם הביילטרלי נביא רכבת אווירית של פועלים סינים".

ומה עם זכויות העובדים הבולגרים שנרמסו?

"צוותי פיקוח שלנו מסתובבים בין האתרים, והיו מקרים שקבלנים לא שמרו על זכויות העובדים הבולגרים. אם הם כל כך מליינים על מחסור בעובדים, שיטרחו יותר לשמור על זכויות העובדים שלהם. אנחנו נמשיך כאכיפה".